

Kapitola o nečekanosti očekávaného: KRAJÁNKEM V RÁMCI JEDNOHO PODNIKU

Existenční provizorium, ve kterém jsem žil, bylo svou relativní volností oproti mé armádní minulosti něco úžasného, až opojného. S jednou podstatnou vadou: finanční úbytě jsem prozatím nedovedl zastavit alespoň natolik, aby se nestaly chronickými. Měnový systém „à la grecque“, kdy se na zadluženého jedince složí nakonec všichni ostatní, nebyl v té době ještě znám – nebylo ani Evropské unie, ani společného eura coby berné mince; po obou stranách neprodyšné železné opony bylo všude více dlužníků než věřitelů, ať byly ekonomiky vedeny na jakémkoliv základě. Ještě než jsem si stačil přiznat, že to takto asi dál nepůjde, přihrál mi nevyzpytatelný Osud příležitost k obratu. Na delší léčení odešla Zdena Šafaříková, známá jako rezolutní osobnost, která nejde pro úsudek daleko, ať šlo o posouzení díla nebo člověka, a proto některými obávaná členka redakce zpravodajství. Trochu jsem znal ji i jejího syna, muzikanta a muzikologa Pavla Šafaříka, ale téměř jsem neznal obor, do kterého jsem měl bez průpravy vpadnout: vlastně mě zpravodajský pořad „Vlna Moravy“ až do té doby nikterak nelákal k poslechu a moc jsem toho o něm nevěděl, ani – a to bylo horší – jsem nikdy nedělal novinářinu, což vlastně bylo v podstatě totéž, jen místo tisku do rotaček se to v rádiu odvysílalo do éteru. Nabídku tohoto záskoku na dobu neurčitou jsem přesto přijal okamžitě: věděl jsem, že když si tu šanci sám nepokazím, nebude už tak těžké zůstat, ať už v jakékoli pracovní funkci.

Dnem 17. 2. 1958 jsem se poprvé stal (na zástup) pracovníkem Čs. rozhlasu Brno a členem redakce zpravodajství. Úkoly mi dával šéfredaktor Poldu Buchniček, pečovaly o mě Alena Tučková a Andělka Zemková (ta, sama droboučká, měla dojem, že jsem podvyživený a říkala mi „kuře“. Kupondivu jsem tehdy ještě pořád rostl do výšky, proto ta spotřeba energie.) Nejvíce jsem se stýkal se svými sportovními kolegy Lvem Vašíčkem a Milošem Zouharem, kteří mě brávali do rozhlasové kabiny starého stadionu na zápasy Komety.

(Obávám se, že z těch všech jsem na tomto světě už jenom já. Ani ten stadion se neuchoval, a jak se zdál být pevný v kramflekách!)

Byl jsem v redakci čtvrtý den, když jsem dostal zprávu, že mám dceru. První dítě (jménem Eva) mě nadchlo, jak náleží, a měl jsem hned snahu zajít na hlt oslavné tekutiny, jenže šéf byl bdělý a nepustil mě na krok, dokud jsem nenapsal svoje tehdejší penzum, jím samým zadané. Uznávám

dnes už bez námitek, že jeho postup byl zcela správný, ba jediné možný, a až budu někdy šéfredaktorem, určitě ho v té důsledné neoblomnosti napodobím.

Čas mého zástupného účinkování ve zpravodajství nenápadně uplýval a dostal jsem pokyn, abych se zajímal o chod rozhlasové knihovny, odkud měl odcházet dosavadní knihovník; měl jsem to místo převzít po něm. Byl to sice jen poloviční úvazek, takže plat nikterak nenaznačoval, že by se mi z něho mohla zatočit hlava, ale co bych to nezkusil? Můj šéf Buchniček mi na rozloučenou dal na cestu stručné hodnocení. Celkově mě ocenil spíše kladně, ale upozornil, že redaktor má pracovat docela jinak: má totiž redigovat příspěvky svých autorů, a ne si všechno napsat sám, jak jsem to dělal já. Byla to pravda, takže vyšlo najevo, že redaktor ze mne pravděpodobně nikdy nebude.

Takto ohodnocen jsem podvědomě tím spíše přilnul ke knihovně. Knihovník, jemuž jsem záhy přiřkl titul Otec Humpolík, se mnou měl svatou trpělivost a poměrně brzy mi dal svoje požehnání, abych mohl tento další svůj pracovní obor kormidlovat samostatně. (Doznávám při této příležitosti kajicně, že jsem až ke konci svého knihovnického působení zanedbal katalogizaci nových přírůstků, kterých po mně zůstala řádka nezapsaných. Ale vše ostatní bylo snad v pořádku.) – Půjčovatelů nebylo kupodivu právě málo, někteří předem vznášeli požadavky, co by se mělo koupit (podle avizovaných titulů z Novinek), což nebylo často právě snadné, jak dosvědčí každý, kdo v té době vystál na knížku srdce svého nejednu frontu. Nešlo o peníze, tehdy byly knihy velmi levné, ale počty výtisků (zejména u autorů z oblasti devizových úhrad) byly často tak malé, že se dostalo jenom na velmi nečetné, vpravdě privilegované odběratele. Rozhlas k nim naštěstí většinou patřil. Protože šlo pouze o poloviční úvazek, zbývalo mi dost času na vedlejší aktivity, práci pro literární oddělení i pro natáčení, takže jsem se snažil druhou půlku úvazku si přivydělat v jiných patrech budovy.

Díky redaktorce Šafaříkové, která už normálně pracovala na svém místě ve zpravodajství, dostalo se mi nečekaného setkání. Vzkázala pro mě, abych narychlo vypomohl, že má ve studiu polského dramatika a není zrovna po ruce nikdo, kdo by s ním udělal rozhovor. (Nevím, odkud jí bylo známo, že jsem v polštině dost doma; možná vsadila na můj ostravský původ.) A tak se mi dostalo cti natočit interview s významným spisovatelem, dramatikem Romanem Brandstaetterem, který navštívil v Brně premiéru své hry „Lidé z mrtvé vinice“ v Divadle Bratří Mrštíků. Byl to pán velmi mluvný a s nastudováním velice spokojený, takže rozhovor vyšel na jedničku. Udělal jsem dodatečně i překlad, který se pak vmontoval do jeho projevu, jak bývá dobrým zvykem dodnes. – (Jen v televizi natolik cti originál, že se s ním překlad často překrývá až k naprosté nesrozumitelnosti, takže je to všechno zcela zbytečné; je to asi záležitost zvukaře, který ten celek pravděpodobně slyší jinak.) K celé záležitosti bych pouze dodal,

Markus Lüpertz, Titan, 1985

že bylo dosti překvapivé, jak hladce zmíněná hra u nás prošla, aniž narazila na ideologické obstrukce: Roman Brandstaetter byl autor výrazně katolický a ti za onoho času ještě zdaleka neměli na československé scéně otevřené dveře.

S příchodem nového roku (devatenáctistého padesátého devátého) se objevila i nová pracovní příležitost: brněnská stanice vyhlásila konkurz na hlasatele. A jelikož jsem tehdy ještě měl vpředu všechny zuby (jen jeden měl korunku) a díky vzpomínce na stáže v Ostravě i pocitu určité jistoty před mikrofonem, nemohl jsem se nepřihlásit.

Byla to správná jízda z kopce, kdy dopředu neznáte terén a nesmíte se vymáznout. Po čtení běžného textu („Podle zprávy TASSu...“ – „Co to je?“; ozvalo se z inspekce. „Tisková agentura Sovětského svazu“. – „Tak dál.“ A v deskách jsem otevřel text v angličtině, ve které jsem zdaleka nebyl doma, přesto jsem rozeznal, že je to preambule Charty OSN a začal jsem zvolna a slavnostně: „We, people of the United Nations...“ Po první větě mě zarazil příkaz: „Omluvte se posluchačům za výpadek ve vysílání!“ Svedl jsem to na elektrárnu a prošlo mi to.

Celkem netrvala tato zkouška víc než asi tak čtvrt hodiny. Dodatečně jsem byl tázán, s kolika jazyky se vyrovnám natolik, abych mohl správně vyslovovat názvy, jména a případně kratší věty, což jsem přiznal v počtu šesti. Překvapilo mě, že jsem byl následně upozorněn, že výslovnost některých hlásek v češtině nemám čistou a budu jim muset věnovat pozornost. To jsem o sobě nevěděl a taky mi to do té doby nikdo neřekl.

Ale z celého průběhu mi vysvitlo, že jsem dopadl dobře. Nakonec si zkoušející vytipovali ze všech uchazečů (nevím, kolik jich bylo) dva, a protože tomu druhému něco objektivně bránilo v nástupu v dohledné době, zbyl jsem nakonec sám.

Naštěstí byla tehdy hlasatelna a celé odbavovací pracoviště v horních patrech budovy Stadionu (včetně nahrávacích studií, ke kterým přibýlo ještě studio Dukla, když bylo zrušeno původní kino tohoto jména – dnes je tam Studio G). Říkám „naštěstí“, protože jinak bych byl celou tu anabázi jako krajánek po českých mlejnech absolvoval v jediné budově na Beethovenově 4.

Hlasatelna byla pracoviště tak bohaté, že bude dobré věnovat mu vzpomínání přiměřeně rozsáhlé, takže příště.

